

Za gospodarje

Maribor, dne 5. decembra 1934.

Pregled naših davkov.

Ko govorimo dan na dan samo o krizi, bo gotovo zanimalo vsakoga, od kod še more dobivati državna uprava toliko dohodkov, da more zmagovati v teh časih vse velike izdatke. Za proračunski leti 1925 do 1931-32 (proračunsko leto se prične pri nas s 1. aprilom vsakega leta in traja do 31. marca drugega leta) imamo že končne obračunske zaključke. V obračunskem zaključku za leto 1931-32 so znašali naši državni dohodki (brez reparacij) 10.585 milijonov dinarjev, od tega na direktnih davkih 1785 milijonov Din. V naslednjem letu so bili dohodki iz davkov skoraj na isti višini, znašali so 1794 milijonov Din. V letu 1933-34 pa so znašali ti davčni dohodki 2092 milijonov Din.

V letu izrazite krize 1932-33 je bilo 1794 milijonov davkov razdeljenih sledeče na posamezne vrste davkov:

zemljiški davek	431.5 mil. Din
hišnonajemninški davek	255.5 mil. Din
pridobninški davek	220.7 mil. Din
rentni davek	75.0 mil. Din
družbeni davek	107.8 mil. Din
nameščenski davek	260.2 mil. Dav
prometni davek	345.1 mil. Din
manjši davki	6.9 mil. Din
davčni zaostanki	89.9 mil. Din

Skupaj 1794 mil. Din.

Zanimivo je, kako so ti posamezni davki razdeljeni na posamezne pokrajine v državi. Sicer je ta primerjava od leta 1929, ko je bila država razdeljena na banovine, malo težka z leti, ko še ni bila izvedena davčna reforma. Vendar pa so kljub temu naslednje številke zelo zanimive, ker dajejo vsaj približno sliko o davčni obremenitvi prebivalstva v posameznih delih države.

V letih 1920 do konca leta 1928 so znašali dohodki vseh direktnih davkov v 5 pokrajinah države 11.164 mil. Din, torej povprečno na leto 1240 mil. Din. Posamezne pokrajine so plačale pri tem naslednje:

mezne pokrajine so plačale pri tem naslednje:

Pokrajina:	skupaj v 9 letih	na 1 preb.	
		na leto	za 9 let
	v mil. Din		Din
Vojvod. in Sram	2849	316.4	1594
Slovenija	1508	167.5	1427
Hrvatska Slavon.	2317	257.4	993
Bosna in Herceg.	1458	162.—	771
Srbija in Črnag.	2702	300.2	624
Dalmacija	330	36.6	527
Jugoslavija	11.164	1.240.4	956

Na 1 prebivalca je prišlo torej pred L. 1929 približno 106 Din direktnih davkov. V L. 1933 je prišlo na 1 prebivalca 145 Din direktnih davkov, torej za 36% več. Saj so pa tudi dohodki na direktnih davkih porasli na 2070 mil. Din, medtem ko znaša povprečje v 9 letih prejšnjem samo 1240 mil. Din, torej za 830 mil. Din več ali skoraj za 70%. Ti direktni davki so bili v letu 1933 razdeljeni na posamezne banovine sledeče:

Banovina:	v milijonih Din	štev. prebivalcev	na 1 preb. v Din
Beograd, Zem. Panč.	253.1	287.901	879
Donavska banovina	539.0	2.305.009	234
Dravska banovina	220.9	1.118.504	198
Savska banovina	421.7	2.596.768	162
Drinska banovina	121.9	1.684.802	72
Moravska banovina	103.4	1.446.512	72
Primorska banovina	55.9	880.420	64
Vardarska banovina	90.4	1.649.122	55
Zetska banovina	48.3	960.982	53
Vrbavska banovina	49.7	1.003.360	50
Jugoslavija	2070.5	13.879.470	145

Vidimo iz tega, da so ravno v letih največje krize v resnici direktni davki v porastu.

Glavni vir davkov pa tvorijo v državnem proračunu indirektni davki, katerih plačajo po celem svetu oni kraji

največ, kjer je kulturno stanje naroda na višji stopnji.

*

Sadni škodljivci in lepljivi pasovi.

V zadnjem času je vedno večja propaganda za uporabo lepljivih pasov na sadnem drevju zlasti proti sadnemu škodljivcu zimskemu pedicu ali zmrazilkarju. Pri tem se vedno omenja, da je ta način pokončevanja sadnih škodljivcev skoraj najbolj zanesljiv in zato tudi najbolj priporočljiv. To stališče pa ni popolnoma pravilno, ker ni v skledu s praktičnimi izkuštvami današnjega zatiranja sadnih škodljivcev. Lepljivi pasovi so priporočljivi danes samo še tam, kjer iz enega ali drugega vzroka ni mogoče po zimi uporabljati drevesnih karbolinejev, spomladi pa ne raznih arsenovih sredstev. To pa je samo takrat, ako ne moremo uporabljati teh sredstev radi pridelkov pod drevjem (zelenjadni vrt, zelena krma itd.). Moderni načini zatiranja sadnih škodljivcev pa se opirajo sedaj predvsem na način življenja in razvoja raznih sadnih škodljivcev. Z ozirom na to izberemo tudi najugodnejši čas za zatiranje enega ali drugega sadnega škodljivca. V življenju zimskega pedica so sledeče razvojne stopnje, ko je tega škodljivca najlažje zatirati: 1. prezimovanje v jajčku, 2. gosenica, 3. leženje jajčec.

Dober uspeh dosežemo že, ako škropimo sadna drevesa pozimi s 5% raztopino drevesnih karbolinejev. S tem dosežemo že 90 do 100odstotno uničenje zimskega pedica, uničimo pa tudi mnogo drugih sadnih škodljivcev. Zato se moramo že sedaj na ta način zatiranja sadnih škodljivcev pripraviti. Pedic odlaga namreč svoja jajčeca na vršičke vej, kjer jih raztopine karbolinejev lahko uničijo. Uničijo pa istočasno še tudi jajčeca listnih in krvavih uši, rdečih pajkov itd.

Takoj spomladaj, ko se razbrsti popje na drevju, zlezajo iz jajčec zimskega pedica male gosenice in žro že pred cvetenjem sadnega drevja mlado zeleno listje. Ta čas je zopet zelo ugoden za pokončevanje tega škodljivca. Zato škropimo v tem času sadna drevesa z apne-

no ali svinčeno-arsenovo raztopino. Ko žrejo gosenice to za nje strupeno škropivo, hitro poginejo. V tem času zadostuje, da škropimo sadna drevesa s temi sredstvi tako, da pada raztopina v obliki rahle meglenne rose na zelene drevesne dele, ker delujejo arzenova sredstva že v mali meri na gosenice kakor smrtonosen strup. Škropljenje pred cvetenjem je torej izredno važno, ker tudi s tem škropljenjem uničimo veliko vrsto raznih sadnih škodljivcev. To še prav posebno takrat, ako uporabljamo kot škropivo razna arzeno-bakrena in arzeno-žveplena sredstva.

Samo v posameznih slučajih koristijo tudi lepljivi pasovi v jeseni, da se v njih vlovijo samice zimskega pedica, ko lezejo v drevesno krono, ter preprečimo tako s pasovi leženje jajčec. Z ozirom na rentabilnost kakor tudi z ozirom na uspeh pa se ta način zatiranja škodljivcev ne more primerjati z uspehom, ki ga dosežemo s škropljenjem.

Slovenski kmet je v današnjih časih še prav posebej primoran, da uporablja samo one načine zatiranja škodljivcev, ki so čim bolj uspešna, razen tega pa poceni. Vporaba sestavljenih (kombiniranih) škropiv, ki se uporabljajo istočasno za pokončevanje raznih vrst sadnih škodljivcev, pa olajšajo kmetu delo, skrajšajo čas dela in kar je glavno, — zmanjšajo tudi stroške. Samo take načine zatiranja in pokončevanja škodljivcev pa moremo danes v splošnem priporočati. Vporaba lepljivih pasov pa je in ostane samo sredstvo, ki ga moremo uporabljati samo v posebnih primerih in slučajih.

Vojaške zadeve.

Skrajšanje roka. A. J., Dobje pri Celju. — Ali ima peti sin tudi pravico do skrajšanega roka, ker je tretji po vrsti imel skrajšani rok, vsi drugi polni rok vojaške službe? — Ne, ker zakon izrecno določa, da ima skrajšani rok v rodbinah (zadrukah), kjer je več moških zadrukarjev, skrajšani rok oni, čigar 2 predhodna rodbinska člana sta odslužila polni rok. V tem slučaju bo imel pravico na skrajšanje vojaškega roka šesti sin.

Sprojem v (pogranično) mejno četo. G. št., Dežno pri Majšperku. — Kam naslo-

vim prošnjo za sprejem v pogranično (obmejno) četo in kateri dokumenti so potrebni kot priloge prošnji? — S 5 Din kolekovano prošnjo naslovite komandi pogranične čete v Skoplju s sledečimi prilogami: državljansko izkaznico, vojno pravo, zadnje šolske spričevalo, krstni list (sprejemajo le do 30 let stare prosilce) in pismeno obvezo, služiti pri obmejni četi kot graničarski pripravnik najmanj tri leta pri onih edincah in na onih krajih, kjer to službena potreba zahteva ter da pristaja na vse odredbe zakona o obmejni četi in odredbe dotičnih uredb in predpisov, ki izhajajo iz tega zakona.

Vojaški kaderski rok. — K. J., Podgorje pri Slovenjgradu. — Po smrti očeta se je mati omožila s 45 let starim možem. Bratov in sester nimam, od 41 orolov obsežnega posestva plačujem 900 D letnega davka. Ali mi je rekrutna komisija pravilno odmerila 18mesečni kadrovski rok? — Ako živite v družinski skupnosti z materjo, Vam pripada kot sinu-edincu skrajšan rok, prav tako pa imate pravico do skrajšanega roka, če ste se oddelili od matere in kot samec podedovali posestvo, ki ga morate osebno obdelovati. Zato vložite s 25 Din kolekovano prošnjo na pristojni vojni okrug, da se Vam vojaška služba skrajša na 9 mesecev.

Vojaška oprostitev. J. K., Laperje. — Odrejen mi je devetmesečni kadrovski rok. Podedoval sem posestvo, sem pa brez staršev, zato bi prosil za popolno oprostitve vojaške službe, sicer pa za čimprejénje odsluženje, če do popolne oprostitve nimam pravice. — Prošnja za popolno oprostitve vojaškega roka ne bo uspela, ker se po zakonu o ustroju vojske in mornarice onim, ki se hranijo sami, ali ki so samci ter so podedovali poljedelsko posestvo, ki ga morajo osebno voditi, skrajšuje rok službe v stalnem kadru na 9 mesecev, ki Vam je itak bil pravilno odmerjen. Če želite čimpreje odslužiti vojaški rok — pred aprilom l. 1935 pa pod nobenim pogojem ni mogoče — zaprosite pri pristojnem vojnem okrogju z utemeljitvijo.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!

Vprašanja in odgovori.

H. J. v M. Sem vojni invalid, pa nisem prejel še nobene invalidnine. Pripravlja se nova uredba glede invalidnine. Tudi v proračun je finančni minister vzel večje svote kot lani. Prijavite se invalidski organizaciji (G. Geč, Maribor, Glavni trg.)

S. J. v T. Ne dobim nič iz hranilnice. Tudi o knjižicah poštne hranilnice bivše Ogrske, ki smo jih pred leti odstopili, ni duha ne sluha. Dolgove moram plačati. — Posojilnice bodo imele denarja toliko, kolikor ga vrnejo dolžniki. Ker ga denarni zavodi niso obdržali v blagajnah, ampak so ga posodili. Ni krivda zavoda, ako je oblast zaščitila dolžnike. Glede hranilnih knjižic poštne hranilnice je res pri nas ta zadeva še nerešena. Slišali smo, da se sedaj vlagatelji organizirajo in da bodo odločno zahtevali rešitev te zadeve.

J. K. v P. Prevzel sem posest, sedaj mi grozijo, da me naženajo. — Vas ne morejo, če sami nočete, ker je vknjiženo na vas.

I. Š. v Sv. J. Sem kipar. Ali bi dobil cenik za to obrt? — Cenik si morate sami sestaviti, potem ga lahko daste natisniti.

J. H. v P. Sem pozabil navodilo glede oprostitve davka, če ima kdo 9 otrok. — Povemo še enkrat: Tisti davčni zavezanci, ki imajo 9 ali več živih otrok, so oproščeni neposrednih davkov in doklad — razven banovinskih in občinskih. To pravico imajo le osebe, katerih davek ne presega 500 Din in najmanjši otrok ni starejši od 14 let. Ako se vdovec z devet otroci poroči z ženo, ki je na pol lastnica posestva, je mož davka prost, žena pa ne.

M. J. v K. Ali veljajo patenti, ki so bili prijavljeni v Avstriji? — Veljajo za ono ozemlje, za katero so prijavljeni.

Isti. Kaj je s Kmetško zvezo, ki je tako vzorno delala za kmeta? Kmetje tonemo, pomoč je nujna! — Bivša Kmetška zveza je razpuščena. Sami poznate ozračje, ki je vladalo. Če bo kdaj bolje? Upajmo! Kakor hitro bo mogoče, se začne delo.

Z. O. Imam staro znamko — 150 let, kje jo lahko prodam? — To bo najbrže

pomota, ker znamke še niso pred 150 leti poznale. Ponudite jo na naslov: Filatelistično društvo Ljubljana.

J. G. v P. Oče nimajo obrti, pa težejo les. Ali se jih lahko za to kaznuje? — Ako prevzamejo delo kot obrtnik, bi morali plačati davek. Kot navaden delavec ne. Če nič nimajo, se jim kazni ni bati! Kjer ni, še davkarija sfali.

H. L. v K. Ali je kak nov predpis v zadevi prodaje vina in jabolčnika pri producentu? — Ni novega predpisa. Samo naenkrat mora vso množino kupiti in odnesti, ne tam piti.

M. H. v B. Bojim se za denarno vlogo. — Ne imejte tega strahu! Sicer je vse mogoče na svetu, toda vaš strah danes ni upravičen.

H. K. v P. Ali lahko sama napravim oporoko? Vsak človek, ki je polnoleten (21 let star), pa ni proglašen za norega, lahko sam napravi oporoko, ki velja, če je pravilna. Pravilna oporoka je: če jo sami napišete, podpišete, navedete dan in kraj ter pa, da ste jo premišljeno in pri popolni zavesti in svobodno napisali. Določiti morate glavnega dediča in nato druge.

C. V. v G. Ali smem pisati na dvor? — Vsak sme pisati na dvor. Naslov: Maršalat dvora, Beograd.

A. K. v O. Ali spada dedščina, vknjižena leta 1931, pod zaščito? — Spada, ker je navaden dolg, ki se tedaj ni izplačal.

K. J. L. p. P. Kje bi dobil knjigo, ki bi mi pojasnila tujke? — Na prodaj jih ima Tiskarna sv. Cirila. Sporočite ji svoj naslov.

S. F. v M. Ali je zakon, da morajo kaj plačati, ker sem rešil osebo iz valov? — Zakona za to ni. Če dotični nima toliko ozira, da bi vam kaj dal, ga nikar ne vrzite nazaj v Dravo, ampak se zadovoljite z zavestjo, da ste storili dobro delo.

L. B. v L. L. Če jaz umrjem, ali dobi žena izplačano, ako pride nesreča? Dobi! Pa vam želimo še zdravja in moči!

K. L. v L. Nič se nismo dogovorili za obresti, ali jih lahko izterja? — Ako se niste izrecno dogovorili, da je posojilo brezobrestno, tedaj se smatra, da sta pri-

stala molče na običajno obrestovanje, to je danes po 3%.

A. J. v S. Glede poštno hranilnice na Dunaju bi rad vedel, kako da je? Meseca novebra 1929 smo morali poslati na poštno upravišтво v Beograd vse, tudi domovnico in krstni list. Sedaj ni ne duha in ne sluha! — Velja isto kot za knjižico ogrske poštno hranilnice. Urediti se mora, ker to zahtevajo mednarodne pogodbe, ki pa datumov, do kedar se mora to urediti, ne določajo. V interesu naše sedanje Poštne hranilnice bi pa bilo, da bi se stvar uredila, bodo ljudje imeli večje zaupanje!

Cene in sejmska poročila

Mariborski trg. Na mariborski trg 30. novembra 1934 so pripeljali: 95 komadov zaklanih svinj: svinjsko meso je bilo po 8—9, špeh 12—13. Kmetje so pripeljali (krme ni bilo) 14 voz krompirja po 0.50—0.75, 1 voz zelja 0.50—1. Hren 6—7, radič 1, jabolka 2—4, hruške 3—5, suhe slive 7—11, celi orehi 6—8, luščeni orehi 24. Na trgu je bilo 14 vreč pšenice po 1.50, 4 rži 1, 1 ječmena 1.25, 16 koruze 1.25, 13 prosa 0.75, 6 prosa 1.50, 4 ajde 1, 3 ajdovega pšena 3—3.50, 15 fižola 1.50—2. Smetana 8—10, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 20—24. Prinesli so 62 komadov kokoši po 20—30, 713 piščancev 18—50, 6 gosi 30—40, 59 puranov 25—50, 24 rac 15—20, 39 domačih zajcev po 5—25 Din.

Mariborski živinski sejem 27. 11. 1934. Prignanih je bilo 9 konj, 9 bikov, 88 volov, 372 krav in 14 telet, skupaj 492 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na tem sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 3 do 3.50 Din, poldebeli voli 2 do 2.50, plemenski voli 2.50 do 3.25, biki za klanje 3 do 3.50, klavne krave debele 2 do 3.25, plemenske krave 2 do 2.25, krave za klobasarje 1.50 do 1.75, molzne krave 2.50 do 3, breje krave 2.50 do 3, mlada živina 3 do 3.50, teleta 4 do 4.50 Din. Prodanih je bilo 217 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 8—10 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telet 4—6 Din, telečje meso I. vrste 10—12 Din, telečje meso II. vrste 5—8 Din, sveže svinjsko meso 8—14 Din.